

SKPF PENSIONÄRERNAS
UTBILDNINGSMATERIAL

Ledamot i pensionärsråd

SKPF
pensionärerna

Innehållsförteckning

Förord	4
Regler för utbildningsbidrag samt handledning	5
Förbundets organisation	6
Äldre – en kraft att räkna med	7
Pensionärsråd i kommuner och regioner	8
KPR/RPR-ledamot – ett förtroendeuppdrag	10
Vilka frågor kan tas upp i KPR/RPR?	11
Förslag till reglemente	13
Uppgifter för KPR/RPR-ledamöter	15
Regeringens pensionärskommittè	17
Checklista för arbetet i rådet	18
Egna anteckningar	19
Egna anteckningar – Lokala frågor att ta upp i rådet	19

Förord

Grattis. Du har fått förtroende till ett av SKPF Pensionärernas viktigaste uppdrag: Förtroende att företräda medlemmarna i den lokala utvecklingen av politiken i er kommun eller region som berör äldre.

Det är genom ditt uppdrag som vi i SKPF kan göra våra röster hörda genom att framföra våra synpunkter och komma med förslag. Tillsammans har vi många medlemmar att företräda och det tillkommer fler medlemmar varje år.

Till din hjälp har du förbundets handlingsprogram. Det är i den handlingen som kongressen fastställt våra ställningstagande i flera angelägna politiska frågeställningar.

Du måste därför ha stadgar, handlingsprogrammet och kursmaterialet samt ditt pensionärsråds reglemente tillhands vid studierna.

Lycka till!

Regler för utbildningsbidrag samt handledning

Regler för förbundsbidrag till distriktens utbildningsverksamhet enligt förbundsstyrelsens beslut den 11 september 2019.

Utbildningen skall bedrivas i kursform eller i studiecirkel. I kursform skall den omfatta minst fyra timmar per dag. Utbildningsbidraget är då 200 kr/deltagare och dag. Bedrivs utbildningen i form av studiecirkel är bidraget 200 kr per deltagare och studiecirkel.

Bidraget omfattar alla kurser/studiecirkelar som vänder sig till förtroendevalda och har samband med handlingsprogram, stadgar, styrelseuppdrag och uppdrag i kommunernas och regionernas pensionärsråd, samt administrativa utbildningar i Melos och intranät.

Förbundskassören kan godkänna andra, ej uppräknade, utbildningar som syftar till att stärka organisationen.

Om avdelning genomför en utbildning är det den som är ansvarig för studier i avdelningen som ansvarar för ansökan efter genomförd utbildning. Ansökan skall innehålla blanketten "Ansökan om utbildningsbidrag", deltagarförteckning och kursprogram, ersättningen betalas ut till avdelningen. Om distriktet genomför utbildning är det distriktets studiesamordnare som ansvarar för ansökan och ersättningen betalas till distriktet.

Handledning inför SKPF:s ledamöter i KPR/RPR

Utbildningsmaterialet vänder sig till både ordinarie och ersättare. Utbildningen är lämplig att genomföras på en dag. Som utbildare har du till uppgift att se till att samtliga deltagare är involverade och deltar aktivt.

RPR – Regionernas Pensionärsråd
KPR – Kommunernas Pensionärsråd

Förbundets organisation

SKPF Pensionärerna

Bildat 1949, 22 distrikt 150 avd, 161 154 medlemmar 20 maj 2021

Hemsida: www.skpf.se e-post: info@skpf.se

Förbundsexpedition: Franzéngatan 4, Box 30088, 104 25 Stockholm

Tfn: 010-222 81 00

Personal: 1 Kanslichef, 2 utredare, 3 sekreterare, 1 press- och opinionsansvarig, 1 redaktör, 1 redovisningsassistent, 1 ekonomiassistent, 1 kommunikatör

Kongress

Vart 3e år, nästa 2023
75 ombud + 1 ombud/distrikt +
förbundsstyrelsen
sammanlagt 110 ombud

Förbundsstyrelse

13 ledamöter + 5 ersättare
VU 4 ledamöter, ordförande,
vice ordförande, kassör och för-
bundssekreterare

22 distrikt

Representantskap
Distriktets högsta beslutande
organ där samtliga avdelningar
är representerade
Årsmöte senast den 10 april
Höstmöte senast under oktober
månad
Distriktsstyrelse

Ca 150 avdelningar

Medlemsmöten
Årsmöte senast den 15 mars
Höstmöte senast under oktober
månad
Avdelningsstyrelse
Klubbar kan finnas under av-
delning

Äldre – en kraft att räkna med!

Ordförande har ordet

Ungefär 20 procent, som är 2 miljoner av befolkningen, är över 65 år och motsvarar ca. 28 procent av väljarkåren.

Det är också en grupp som går och röstar. Det är därför en mycket intressant och viktig grupp för politikerna att lyssna på och det är en fråga om demokrati i allra högsta grad.

Pensionärernas livsvillkor styrs till stor del av politiska beslut och det är mycket angeläget att vi har bra kontakter med politikerna.

Där är viktigt att pensionärsråden i kommuner och regioner har kanaler att föra fram erfarenheter och synpunkter för att påverka besluten i politiken för äldre.

SKPF Pensionärerna arbetar för ett samhälle där alla äldre ges möjlighet att leva ett bra liv med en god ekonomi, med den omvårdnad och sjukvård som behövs, med god tillgänglighet och utan att diskrimineras.

Det är pensionärerna själva som har både kunskap och erfarenhet om hur det är att vara pensionär.

Därför är det viktigt att politikerna tar tillvara på den kunskap och erfarenhet som finns hos de äldre. Vår förhoppning i SKPF Pensionärerna är att det här studiematerialet ska vara ett stöd i ert arbete att driva och påverka politiska frågor som är viktiga för SKPFs medlemmar.

Liza di Paolo-Sandberg
Förbundsordförande

Pensionärsråd i kommuner och regioner

Alla kommuner och regioner ska ha pensionärsråd. Det måste vara obligatoriskt och inte ett fritt val att låta äldre delta. Det är ett krav som är centralt för SKPF Pensionärerna. Sverige måste på samma sätt som länder som Danmark, Norge och Finland släppa in pensionärerna. Där är motsvarigheten till pensionärsråd tvingande enligt lag.

Besluten blir bättre om vår kunskap och våra erfarenheter påverkar beslut. Det är också en demokratifråga, vi pensionärer är 28 procent av väljarkåren. Det är också ett sätt att slå tillbaka mot åldersdiskrimineringen. Stat, kommun och regioner måste gå före och visa vägen i att låta äldre delta i samhällslivet.

Pensionärsråden började införas i början av 1970-talet. Det har sedan dess inte varit en självklarhet för pensionärsrådets existens. Det har vid flera tillfällen diskuterats om rådets vara eller icke vara.

1998 antog riksdagen en nationell handlingsplan för äldrepolitiken och i den betonas vikten av ökat inflytande för äldre.

Så nu finns i nästan varje region och kommun ett KPR eller RPR, dvs. ett pensionärsråd. Större kommuner med särskild förvaltning för olika kommundelar har även inrättat lokala pensionärsråd. En del kommuner har inrättat ett gemensamt råd för frågor rörande personer med funktionsnedsättning och pensionärer. Det är en modell som vi i SKPF inte anser är ett alternativ.

På en del orter har man andra beteckningar för råden än KPR och RPR. Men i det här materialet används de av riksorganisationerna antagna beteckningarna.

Det finns alltså ingen lag som säger att kommuner och regioner är tvingade att inrätta pensionärsråd. Kommunallagens 6 kap 8§ föreskriver bl.a. att ”nämnderna skall verka för att samråd sker med dem som nyttjar deras tjänster”. I andra sammanhang så föreskrivs också kommuner och regioner att samråda med kommuninnevånarna.

Det finns dock ett flertal exempelvis skrivningar om individens rätt till delaktighet och inflytande bl.a. i regeringsformen. Drygt 20 procent av landets befolkning är pensionärer. Dessa personer har rösträtt och det om något talar för att politiker bör lyssna på pensionärsorganisationernas företrädare.

Regeringsformen inleds med orden ”All offentlig makt i Sverige utgår från folket”. Vidare kan vi läsa ”Det allmänna skall verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället”.

Socialtjänstlagen säger Samhällets socialtjänst ska på demokratins och solidaritetens grund främja människornas aktiva deltagande i samhällslivet.

Stämmer det här med verkligheten? Eller är det bara vackra ord? Har vi egentligen någon möjlighet att påverka?

Jo då, loppet är inte kört, men det händer inte av sig själv. Vi, du och jag måste vara aktiva, göra vår röst hörd innan besluten tas. Därför utser förbundet företrädare som för vår talan.

Du är din avdelnings/distrikts/medlemmars företrädare som ska vara delaktig och påverka de frågor som tas upp i råden.

SKPF Pensionärerna har på nationell nivå representanter i regeringens pensionärskommitté. De fyra rikstäckande pensionärsorganisationerna har två representanter var oberoende av medlemsantal. Det menar vi är en modell som också är lämplig att använda i lokala pensionärsråd.

Samtala om

Hur ser det ut i din kommun?

Vilka organisationer ingår?

Hur är mandatfördelningen?

Hur förbereder du dig inför sammanträdet?

KPR/RPR-ledamot – ett förtroendeuppdrag

Att bli vald till ledamot i ett KPR/RPR är ett förtroendeuppdrag. Valet skall ske på samma sätt som övriga val till avdelningsstyrelsen. I våra stadgar finns inskrivet hur valet ska ske. Normalt är mandatperioden densamma som för övriga styrelser och nämnder i kommunen/regionen, det vill säga, fyra år.

En förutsättning är att den person som föreslås har ett intresse för de äldrepolitiska frågorna.

Det är inte nödvändigt att samtidigt vara styrelseledamot men det måste finnas en nära koppling till styrelsearbetet och vara väl förankrat i styrelsen. Det är naturligtvis lika angeläget för styrelsen att uppdatera ledamöter i pensionärsrådet om vilka frågor som kan drivas av SKPF eller ge tips om aktuella ärenden.

Det är styrelsen ansvar att se till att KPR/RPR-ledamöter får kännedom om förbundets aktuella ställningstagande i olika frågor. Det kan vara pressmeddelanden, yttranden och debattartiklar som har betydelse för uppdraget.

Det är nödvändigt att avdelningens KPR/RPR ledamöter inbjuds att delta vid utbildningsdagar om t.ex. handlingsprogrammet.

Våra medlemmar har också rätt att få information om vad som avhandlats i pensionärsråden. Där har du som förtroendevald ett stort ansvar. Den informationen kan lämpligen ges på medlemsmöte eller representantskap i distrikten, i avdelningens egen tidning eller hemsida.

Våra medlemstidningar är ett utmärkt medel för att sprida information. Den informationen når också de medlemmar som inte är aktiva i avdelningens andra verksamheter.

Vilka frågor kan tas upp i KPR/RPR?

I rådet kan alla frågor som berör pensionärer behandlas. Exempel på direkta områden som berör pensionärerna kan vara avgifter, sjukvård, äldreomsorg och omsorg, äldres boendefrågor. För den skull så utestänger det inte frågor om kultur, tillgänglighet till samhällsservice, att ha sin närservice ordnad eller att framkomligheten är ordnad utifrån äldres behov.

Äldrepolitik handlar om äldre människors roll i samhället och samhällets roll för äldre människor. Därför ska äldre frågor så långt som möjligt inkluderas i alla politikområden, allt från trafikfrågor, kommunikationer, jämställdhetsfrågor och konsumentfrågor till frivilligarbete.

Handlingsprogram

Kongressen har beslutat om förbundets handlingsprogram. Det är viktigt att du som representant i pensionärsrådet känner till dess innehåll. Handlingsprogrammet ger dig vägledning i en rad konkreta områden som kan vara till nytta för dig då du själv ska ta ställning till ärenden som behandlas på rådets sammanträde. Nedan följer några frågeställningar som bör behandlas av råden:

Äldreomsorg

Kommunen har ansvar för att alla äldre ska få tillgång till en god äldreomsorg.

- All äldreomsorg ska präglas av respekt och värdighet. Rätten till valfrihet ska ske på den äldres villkor, avgifterna får inte vara så höga att äldre avstår från omsorgen.
- Att personalens kompetens och kontinuitet i vården säkras oavsett arbetsgivare. Det är en förutsättning för att man ska få en god vård och omsorg när man blir äldre.
- Att de äldres säkerhet och behov alltid sätts i första rummet och att bemanningen svarar mot dessa behov. Anmälningsplikt ska råda när våld upptäcks av personal inom äldreomsorgen.
- Att det är individens behov som ligger till grund för individuella och flexibla lösningar vid införandet av välfärdsteknologi i vården.
- Att införandet av nya tekniska lösningar sker med godkännande av den äldre eller dess anhöriga och med hänsyn till den personliga integriteten.

Boende

- Att fler bostäder byggs för äldre.
- Att vi från pensionärsråden ska vara med i översikts- och planeringsskedet.
- Att det ska skapas fler alternativa boendeformer till rimliga boendekostnader och med god tillgänglighet, samt med möjligheter till sociala mötesplatser, service och kommunikationer.
- Att kvarboendepincipen tillämpas endast så länge som den äldre så önskar och har tillgång till god service.

- Att ensamhet och hög ålder ska ge rätt till bistånd för ett annat boende till rimliga kostnader i olika boendeformer.

Hur ser behovet ut?

Finns långsiktiga planer?

Ekonomi – hyresavgifter?

Maten

Ett viktigt inslag i vår vardag för välbefinnande är måltiderna.

Måltiden ska vara näringsriktig, välsmakande och kunna intas i gemenskap. Hemtjänstpersonalen får längre avsatt tid vid servering av maten. Närproducerad och tillagad på plats. Flerrätterssystem bör eftersträvas.

Egen regi – entreprenad

Näringsintag

Transport – leveranser

Fixartjänster

En viktig förutsättning för äldre att kunna bo kvar hemma är att få hjälp med enklare hushållstjänster. Denna service ska erbjudas alla äldre utan behovsprövning. Avgiften ska vara låg och den äldre ska själv kunna besluta över innehållet i servicen.

Vilka kan använda servicen? I vilken omfattning? Ev. avgifter?

Hälsa och välbefinnande

”Alla ska kunna delta i samhället på lika villkor”

- Att ålder och boendeform aldrig får utgöra ett hinder för den som vill ta del av ett rikt kulturutbud.
- Alla ska kunna delta på lika villkor.
- Att äldre utan avgift ska få delta i fysiska aktiviteter på kommunala badhus och sportanläggningar.

Anhörig och närstående i äldreomsorgen och -vården

Anhörigvårdarnas insatser skall betraktas som frivilligt socialt arbete och får under inga omständigheter räknas som en självklar resurs vid bedömning av behoven av äldreomsorg som skall göras för varje vårdbehövande.

Det kommunala stödet till anhörigvårdare bör utvecklas och förstärkas samt att en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av deras värdefulla arbete bör ständigt göras.

Tekniska hjälpmedel

Tekniska hjälpmedel kan underlätta vardagen för många äldre.

Vad tillhandahålls? Kostnader?

Förslag till reglemente för pensionärsråd

Rådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för pensionärsorganisationerna och kommunens styrelse och nämnder å andra sidan.

Syfte

- Att rådet skall förstärka inflytandet i alla frågor som gäller äldre.
- Att medverka vid förberedelser för upphandling av vårdgivare.
- Att rådet skall verka för att pensionärernas synpunkter beaktas i styrelser, nämnder och förvaltningar.
- Att verka för att pensionärernas synpunkter beaktas i nämndernas verk- samsplanering.
- Att rådet kan initiera nya pensionärsfrågor i nämnder och förvaltningar.
- Att rådet skall vara remissorgan i frågor som berör pensionärerna.
- Att rådet skall vara ett forum för opinionsbildning och kunskapsspridning.

Arbetsuppgifter

Kommunens företrädare skall informera rådet om planer och förändringar av samhällsinsatsernas utformning och organisation som berör pensionärerna. Inhämta synpunkter i så tidigt skede att rådets synpunkter och förslag kan påverka ärendets handläggning i aktuell nämnd och styrelse.

Pensionärernas representanter har i rådet möjlighet att aktivt arbeta för förändringar i den kommunala verksamheten. De kan informera om och ge förslag till lämpliga anpassningar av det serviceutbud som berör äldres möjligheter till en god livskvalitet. Kommunala pensionärsrådet ska vara ett referensorgan med överläggningsrätt i frågor som berör pensionärer.

Rådets sammansättning

Kommunala pensionärsrådet är organisatoriskt knutet till kommunstyrelsen eller nämnd om styrelsen så beslutar.

Pensionärsorganisation som har riksorganisation, som genom sin avdelning eller förening bedriver organiserad verksamhet inom kommunen skall efter beslut i kommunstyrelsen vara representerad i rådet.

Kommunen fastställer antalet ledamöter/ersättare från de pensionärsorganisationer som skall ingå i det kommunala pensionärsrådet.

Antalet ledamöter, enligt vår uppfattning, skall vara samma som i Regeringens pensionärskommitté, d.v.s. två ledamöter från varje organisation.

Kommunstyrelsen utser sina ledamöter/ersättare varav minst en skall vara ledamot i kommunstyrelsen och/eller minst en från den nämnd som styrelsen beslutat skall knytas till det kommunala pensionärsrådet.

Organisation och arbetsformer

Pensionärsrådet utser inom sig ordförande och vice ordförande. Ordförande bör företrädesvis utses bland de förtroendevalda och vice ordförande bland företrädar-

na för pensionärsorganisationerna. Rådet kan tillsätta en beredningsgrupp med uppgift att bereda ärenden och föreslå dagordning till rådets sammanträden.

Till sekreterare i såväl rådet som dess beredningsgrupp förordnas en tjänsteman.

Rådet skall sammanträda minst fyra gånger/år, varav ett sammanträde skall hållas i anslutning till kommunens budgetbehandling.

Extra sammanträde skall hållas om rådets ordförande, vice ordförande, beredningsgruppen eller mer än hälften av rådets ledamöter begär det.

Skriftlig kallelse jämte dagordning utsändes till rådets ledamöter och för kännedom till rådets ersättare senast 14 dagar före rådets sammanträden.

Förslag till förteckning över ärenden som skall behandlas samt handlingar och beslutsunderlag skall delges rådets ledamöter i så god tid och på sådant sätt att vidare information och beredning underlättas.

Vid sammanträde förs protokoll justerat av ledamot från pensionärsorganisation.

Protokollsutdrag tillställs dem som är berörda av protokollintagna beslut.

Fullständiga protokoll skall delges ledamöter och ersättare i rådet, kommunstyrelsen, socialnämnden samt i kommunen verksamma pensionärsföreningar.

Ekonomi

Till pensionärsorganisationernas representanter bör utgå arvode, traktamentes- och reseersättning enligt av kommunfullmäktige fastställda regler för förtroendevalda.

Ändring av reglemente

Ändring av detta reglemente kan aktualiseras av kommunala pensionärsrådet, kommunstyrelsen och socialnämnden.

Ledamot i pensionärsråd / Förslag till reglemente för pensionärsråd

Fastställelse

Reglemente för Kommunala pensionärsrådet skall fastställas av kommunfullmäktige.

Utbildning

Ledamöterna i kommunala pensionärsrådet skall erhålla utbildning likvärdig den som erbjuds nämndledamöter i kommunen, dock minst en gång under verksamhetsåret.

Samtala om

Nu är det dags att plocka fram ditt pensionärsråds reglemente. Jämför med förslaget och se vad som skiljer eller förenar dem åt. Ser du något du tycker behöver förändras i det egna reglementet?

Vad kan förändringen innebära för pensionärsorganisationerna?

Vilka synpunkter/motargument skulle kommunen komma med?

Har reglementet diskuterats mellan pensionärsorganisationerna?

Uppgifter för KPR/RPR-ledamöter

Det kan vara svårt att definiera äldrepolitik, äldre är inte enbart intresserade av vård- och omsorgsfrågor utan har också intresse för hur samhället fungerar i stort. Därför är det viktigt att det kommunala rådet är direkt underställt kommunstyrelsen där alla frågor behandlas.

Det är mycket som sker på det pensionärspolitiska området, och ibland blir det snabba förändringar. Ofta handlar det om att ingripa och tillvarata intressen i pensionärers livssituation.

KPR-ledamöter skall inte bara bevaka, utan framför allt:

Påverka

Du kan aktivt arbeta för förändringar i den kommunala verksamheten

Väcka frågor

Du kan själv ta upp frågor som du och din avdelning ser som angelägna för medlemmarna

Samarbeta och samverka

SKPF samarbetar och samverkar med andra organisationer för de äldres bästa

Synas och höras

Vara goda företrädare för SKPF

Utöver det kan nämnas fler möjligheter på hur du kan påverka besluten genom att:

- Kontakta beslutsfattare i kommunen och regionen för att diskutera sakfrågorna
- Anordna möten om aktuella äldrefrågor
- Skriva insändare och debattartiklar
- Anordna demonstrationer eller uppvaktningar hos ansvariga politiker om det inte går att komma fram på annat sätt
- Kom ihåg att om du planerar utåtriktade aktiviteter gör det tillsammans med styrelsen

En del uppgifter är obligatoriska

Delta i samtliga KPR-sammanträden – minst 4 per år.

Om möjligt dessutom ingå i arbetsutskott för beredning av rådets ärenden.

- Se till att kommunen har ett bra reglemente och arbetar efter det.
- Ta del av kommunens arbete: planering, ekonomiska ramar, budget och redovisning.
- Bevaka att kommunens regelsystem för bidrag och avgifter är rimliga och att de följs.
- Bevaka pensionärernas intressen vad avser vård, omsorg och tillgänglighet på service.
- Påverka utvecklingen av anhörigstöd.

- Informera styrelsen och medlemmarna.
- Delta i utbildning och konferenser för KPR/RPR-ledamöter.

Samtala om

Hur fungerar det lokala arbetet, d.v.s. kontakter med styrelsen, överlämnande av information och rapportering till såväl styrelse som medlemmar?

Det här fungerar bra

Det här kan bli bättre

Regeringens Pensionärskommitté

Regeringens Pensionärskommitté tillkom 1991 och i direktiven står dess uppgift:

”utgöra ett forum för överläggningar mellan regeringen och representanter för organisationer som företräder pensionärerna i frågor som är av särskilt intresse för pensionärerna”.

Kommittén har 12 ledamöter, varje pensionärsorganisation får närvara med 2 representanter var. Enligt praxis deltar statsministern vid ett av sammanträdena.

En annan praxis är att pensionärsorganisationerna har ett ”förmöte” inför varje sammanträde. Syftet är att komma överens om synpunkter och informera om ev. förslag som organisationen tänker framföra i kommittén.

Checklista för arbetet i rådet

I mycket god tid före mötet

- Gå igenom protokollen från de senaste sammanträdena. Vad beslutades? Har besluten genomförts? Fanns det frågor som väcktes men där beslut aldrig fattades?
- Gå igenom vilka frågor som är aktuella i kommunen/regionen. Vilka dessa är framgår av dagordningar och protokoll från nämndmöten. Diskutera med avdelning/distriktsstyrelsen vilka frågor som bör tas upp på det kommande mötet.
- Kontakta eventuellt de andra pensionärsorganisationerna för att få reda på om ni kan agera tillsammans.
- Kontakta ordföranden i rådet och ge synpunkter utifrån de här genomgångarna.

Närmare mötet

I kallelsen till mötet kan du se vilka frågor som kommer att tas upp. Försök bilda dig en uppfattning om vilka av frågorna som är viktigast ur förbundets perspektiv. Sätt dig in i dessa genom att till exempel samtala med kunniga medlemmar, ta del av utredningar och lagtext och inte minst vad som skrivs i pres.sen. Gör utkast till förslag på beslut. Försök så långt som möjligt förankra dina förslag hos avdelnings-/ distriktsstyrelsen.

Under mötet

- Medverka aktivt till att mötet disponeras på ett sådant sätt att ni hinner med de viktigaste punkterna.
- Anteckna fakta och synpunkter som förs fram. Fråga om sådant som du inte förstår.
- Argumentera lugnt och sakligt och med inriktning på det väsentliga.
- Tänk på att du sitter som representant för medlemmarna i organisationen. Det är deras åsikter som ska föras fram. Finns det ingen uttalad ståndpunkt, kan du föra fram vad du själv anser. Var försiktig så att du inte binder upp förbundet till åsikter som kan vara kontroversiella. Kolla gärna med styrelsen innan.
- Det är viktigt att protokollet korrekt avspeglar vad som sagts. Välj en justerare som tar sin uppgift på allvar.
- Utnyttja tillfället till att bli bekant med tjänstemän och förtroendevalda och med representanterna för de andra pensionärsorganisationerna.

Efter mötet

- Läs igenom protokollet så snart du fått det och jämför med dina egna anteckningar och minnesbilder.
- Var uppmärksam på om något viktigt verkar rinna ut i sanden.
- Berätta för styrelsen och medlemmarna om vad som sagts och beslutats. Samla in synpunkter
- Planera det fortsatta agerandet.

Egna anteckningar

Lokala frågor att ta upp i rådet

SKPF Pensionärerna arbetar

för alla äldres rätt till:

Värdighet

Frihet från diskriminering

Rättvis pension

Anpassad bostad

Tillgång till vård

Tillgång till rehabilitering

Tillgång till utbildning

Hemnära tjänster

Samhällsgemenskap

Respekt

SKPF
pensionärerna

BESÖK: Franzéngatan 4 **POST:** Box 300 88, 104 25 Stockholm
TEL: 010-222 81 00 **E-POST:** info@skpf.se **HEMSIDA:** www.skpf.se